

Mirza Ćosović: Kontakty nositelů kultury Lepenského Viru s prvními neolitiky na přelomu 7. a 6. tis. př. n. l. Ústav pro archeologii, FF UK Praha 2019, 57 s. textu s přílohami (3 obr, 7 tab.). Diplomová práce.

Předložená diplomová práce Bc. M. Ćosoviće přináší seriózní kompilační přehled o kultuře Lepenski Vir v oblasti dunajských Železných vrat. Jak sám uvádí, důležitou součástí práce jsou dějiny bádání. Zde autor popisuje podíl všech osobností na výzkumu a interpretaci fenoménu Lepenski Vir. Odtud autor přechází k relativní chronologii, absolutním datům (v závěru i těm aktuálním), charakteristice hospodářství, náboženského rámce, umění, pohřbívání, přírodovědných analýz až k samotnému pojmu neolitizace, nejprve v obecnějším, posléze i konkrétním smyslu zaměřeném na danou oblast. Přestože práce jako celek neplýtvá popsanými stránkami, jsou jednotlivé kapitoly sepsány vyváženě a srozumitelně. Pozitivně působí skutečnost, že autor rovnoměrně charakterizuje všechny stránky kultury Lepenski Vir, nepreferuje některou z nich a na žádnou nezapomíná (možná by zajímavá byla i stručná charakteristika inventáře, minimálně nástrojů). To je důležité i pro posouzení hlavní části práce, a tou je samotné zhodnocení procesu neolitizace.

Autor prošel odbornou literaturu o lokalitě, aby srozumitelně popsal fenomén, ze kterého se stával mýtus. Zčásti kvůli autorem zmiňované poloze kultury na rozhraní novodobých států, zčásti kvůli ne vždy dokonalé dokumentaci vzniklé při záchranných výzkumech. Dobře je, že tímto výkladem vzniká obraz nedefinovaný preferencí pouze některých metod, jak to u velkých témat bývá. Autor uvádí svoje poděkování i učitelce češtiny. Problém jazyka se v textu odráží jen ve velmi malé míře, jde spíše o drobnosti na úrovni překlepů (s. 8 „jelení roh“ je ve skutečnosti parohem, na s. 16 „jeskynní nástroje“ a období „předčasného paleolitu“, v Tab. I „oko“ místo „okolo“).

V závěru práce je však patrný možná časový tlak na její dokončení. Vytrácí se citace myšlenek (model D. Anthonyho) a text se v nejdůležitější části zkracuje příliš zjednodušujícími formulacemi (např. podíl impresso keramiky se může týkat i východního Středomoří). Přesto věřím, že hlavní linie úvahy a výkladu byla předložena. Autor k tomu využívá evidenci nových nálezů a lokalit (Aria Babi nebo Vlasac), jejich popis ale vyznívá jako zkrácený oproti předchozímu textu. Také významná závěrečná formulace o nutnosti posuzovat neolitizaci pohledem dlouhodobého vývoje oblasti by zasloužila širší komentář, i když

čtenáři z předchozího textu plyne. S ideovým východiskem hodnocení neolitizace v oblasti Železných vrat souhlasím, a to včetně nutnosti „učení se kultuře těch druhých“. Autor správně používá pojmy, je si vědom hodnocení transformační fáze jako etapy, v níž se již neolitizace odehrává. Důležité je i zdůraznění jedinečnosti dané oblasti již v kontextu mezolitu. To nám dává signál k tomu nezobecňovat situaci v Železných vrátech přespříliš na celý prostor Balkánu či jiných částí Evropy.

Pohled vnějšího posuzovatele, který je odkázán na napsaný text, má výhodu i nevýhodu. Dozví se jen to, co bylo skutečně napsáno, ale nezohlední vše, co se skrývá mimo napsaný text. V tomto smyslu záleží na průběhu obhajoby.

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji známkou velmi dobře

Doc. PhDr. Radomír Tichý, PhD., oponent práce

23. 8. 2019 Hradec Králové